

Eesti Folkloorinõukogu arengukava folklooriliikumise tugevdamiseks 2016-2020

I. Missioon

Eesti Folkloorinõukogu (EFN) valdkondliku keskseltsina on folklooriliikumise eestvedaja ja arendaja, kelle eesmärgiks on väärtustada pärimuskultuuri ja hoida selle järjepidevust.

II. Visioon

Eesti ainulaadne pärimuskultuur on väärtustatud kõikidel ühiskonna tasanditel, inimesed tunnevad oma pärimust, nad peavad oluliseks paikkondlikul ja kogukondlikul pärimusel põhinevat identiteeti ning osalevad aktiivselt folkloorialases tegevuses.

Folklooriliikumine tervikuna tegutseb süsteemina, kus kõik olulised osapooled täidavad oma rolli ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel. EFN koondab endas peamisi folklooriliikumise tegijaid, tegutsedes aktiivselt liikumise tugevdamise ja ühiskonnas suurema traditsiooniteadlikkuse saavutamise nimel.

III. Väärtused

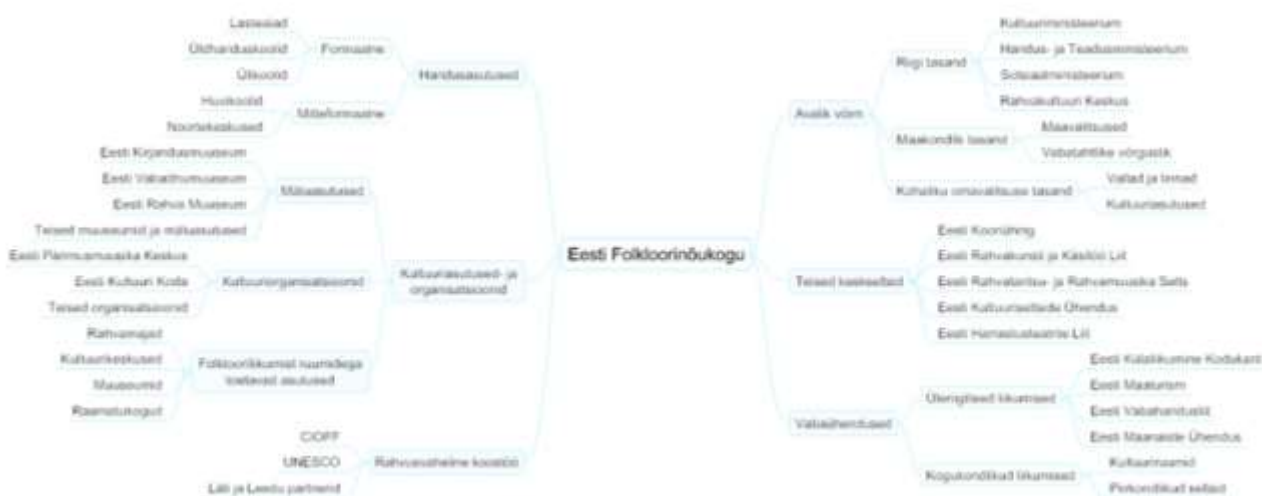
Folklooriliikumises osalejad on pärimuskultuuri kandjad, mõtestajad ja tutvustajad, kelle jaoks pärimuskultuur on elu loomulik osa. Väärtustatud on uudishimu ja soov pidevalt õppida ning end täiendada, et omandatud teistele edasi anda. Pärimuskultuur on loovuse allikas ja inimesed julgevad väljakutsetele läheneda loovalt.

Liikumises osalevad inimesed soovivad olla kaasatud ning nad on valmis aktiivselt panustama pärimuskultuuri valdkondkonna arengusse ja folklooriliikumise elujõulisusse. Peame oluliseks tasakaalu traditsioonide hoidmise ja uuenduslikkuse vahel. Suhtleme noortega tänapäevasel viisil ja vahenditega, et ühiskonna kiire arengu juures ei unustataks oma juuri ja identiteeti.

Pärimuskultuuri edasikandmine ja folklooriliikumise arendamine on suur vastutus ja seda ei saa teha üksi. Seetõttu vajame missioonitundega inimesi ja koostööpartnereid, kes on koostööle orienteeritud ja avatud meelega oma valdkonna eestkõnelejad ja arvamusiidrid.

IV. Folklooriliikumine ja selle struktuur

Eesti folklooriliikumine on kogum osapooltest, kes ühel või teisel moel osalevad pärimuskultuuri valdkonna arendamisel ja panustavad oma tegevusega otseselt või kaudselt pärimuskultuuri edendavatesse tegevustesse. Laiemas mõttes võib liikumise osapoolteks pidada üksikisikuid, formaalseid ja mitteformaalseid kooslusi, kogukondi, organisatsioone, asutusi ja institutsioone. Kitsamalt on tegemist süsteemiga, mille moodustavad asutused ja organisatsioonid, mille tegevusest sõltub pärimuskultuuri hetkeseis ja tulevikuperspektiiv Eestis. EFN valdkondliku keskseltsina vastutab folklooriliikumise tervikliku ja süsteemse toimimise eest, arendades koostööd eri osapoolte vahel ja tuues kokku valdkonna arengu seisukohast võtmetähtsusega tegijad, et koordineerida nende vahelist tegevust.

V. Hetkeolukord

Folklooriliikumise tegevused

- Hoogustunud kogukondlik pärimuskultuuri alane tegevus;
- Tegevuse laiapõhjalisus, sh üksikisikute, kollektiivide, festivalide, erinevate folklooriseltside, teadus- ja kultuuriasutuste jt osalemine folklooriliikumises;
- Mitmetasandiline koostöö- ja korraldusvõrgustik nii rahvuslikul kui rahvusvahelisel tasandil (vabatahtlikud kontaktisikud maakondades ja suuremates linnades, teaduse ja praktika koostöö professionaalsete nõustajate kaudu, koostöö omavalitsustega, vähemusrahvustega jm);
- Folklooriliikumises osalejate ühtsustunne ja vabatahtlik panus liikumise arendamisse ning tegevustesse;
- Traditsioonilised rahvusvahelised, üleriigilised ja paikkondlikud folkloorifestivalid ning pärimuspeod;
- Hästitoimivad tööühmad EFNi egiidi all.

Folklooriliikumise nõrkused

- Valdkonna sisemine organiseeritus on nõrk, folklooriliikumise osapooled ei ole rolle piisavalt selgelt määratlenud, sellest tulenevalt ei ole koostöö osapoolte vahel piisavalt süsteemne;
- EFN tegevused ei ole olnud piisavalt fokuseeritud, puudulik valdkondlik visioon, analüüs ja liikumiseülene tervikpilt;
- Viimasel kümnel aastal pole läbi viidud ühtegi valdkondlikku tervikpilti analüüsivat uuringut;
- Folklooriliikumises pole piisavalt eeskuju pakkuvaid ettevõtmisi ning eestkõnelejaid;
- Kommunikatsioonitegevus on seni olnud tagasihoidlik, avalikkuse teadlikkus EFN tegevusest ja rollist on vähene;
- EFN organisatsioonina on liiga väike, et tegeleda valdkonna kõigi tegevussuundade arendamisega vajalikul määral, ka on riiklik rahastamine jäänud aastaid sisuliselt samale tasemele.
- Piisavalt ei ole suudetud kaasata folklooriliikumisse noori, tegevused pole noortele piisavalt atraktiivsed.

Folklooriliikumist mõjutavad trendid

- Riikliku kultuuripoliitika arengusuunad, sh kultuuriorganisatsioonide riikliku rahastamise madal tase ja võimalus riiklikult väärtustada pärimuskultuuri hoidmist ja edasikandmist;
- Haldusreform ja selle mõju kohalike omavalitsuste võimekusele toetada pärimuskultuuri kandjaid ja tegevusi;
- Hariduspoliitika ja õppekavade arendus formaalõppesse.
- Infotehnoloogia jätkuv areng ning erinevate sotsiaalsevõrgustike osakaalu suurenemine ühiskonnas;
- Sotsiaal-kultuurilised muutused, sh vananev rahvastik, immigratsioon ja emigratsioon, muutused kultuuris osalemise ja kultuuritarbimise osas, samuti inimeste väärtushinnangutes.

VI. Eesmärgid

Folklooriliikumise korraldus ja kestlikkus

1. Eesti folklooriliikumise kestlikkus on tagatud kõikide osapoolte selge rollijaotuse ja koostöö kaudu ühiste eesmärkide elluviimiseks.

Pärimuskultuuri elujõulisus ühiskonnas

2. Eesti inimesed teadvustavad paikkondliku ja kogukondliku pärimuskultuuri olulisust ning osalevad aktiivselt folkloorialases tegevuses.

Pärimuskultuurialase hariduse roll

3. Haridusel on oluline roll pärimuskultuurialaste teadmiste ja hoiakute kujundamisel.

VII. Meetmed ja võtmetegevused eesmärkide elluviimiseks

Meetmed on oluliste tegevuste kogumid, mis aitavad viia ellu arengukavas püstitatud eesmärged. Lisaks eesmärkidele ja meetmetele koostatakse nende eesmärkide elluviimiseks terve arengukava perioodil koostatakse iga-aastane detailne tegevusplaan.

1. Eesti folklooriliikumise kestlikkus on tagatud kõikide osapoolte selge rollijaotuse ja koostöö kaudu ühiste eesmärkide elluviimiseks.

Mõõdikud	Algseis 2015	Eesmärk 2020
Vabatahtlike kontaktisikute arv maakondades	16	36
EFNi juurde moodustatud tööühmade arv	3	7
Folklooriliikumise koostööpartnerite ümarlaua kokkukutsumine	puudub	toimib regulaarselt
Pärimuskultuuri infoportaali külastajate arv kuus	0	5000

1.1. **Eesti pärimuskultuuri valdkonna tervikpildi mõistmine ja mõtestamine** üldistamise, analüüsi, uuringute ning kaardistamise kaudu, mille tulemusena selguvad pärimuskultuuri ja folklooriliikumise hetkeseis, valdkonnas katmata teemad ning praktikad ning sellest tulenevalt ka osapoolte selge rollijaotus.

Selleks analüüsib EFN valdkonnas tegutsevaid osapooli, selgitab välja koolitusvajadused, osaleb koolitus- ja õppekavade koostamisel, kogub tagasisidet ja statistikat koolituse kohta, esitab tellimusi folkloorialasteks uurimusteks, olles oluline koostööpartner riigile.

1.2. **Üleriigilise ja rahvusvahelise koostöövõrgustiku ning vabatahtlike võrgustiku arendamine ja tugevdamine**, kokkupuutepunktide leidmine ning rollijaotus, pädevate kontaktisikute/kõneisikute kaasamine/leidmine maakondades.

Selleks kutsub EFN regulaarselt kokku ümarlaudu ja tööühmi, leidmaks ühiseid väärtusi ja määratlemaks valupunkte ning nende arutelude tulemusena ühistegevuste kavandamine.

1.3. **Kommunikatsioonistrateegia väljatöötamine** pärimuskultuurialase informatsiooni kogumiseks ja vahendamiseks ning pärimuskultuuri infoportaali (*pärimusportaali*) loomine.

EFNi rolliks on olla ühiskonnas pärimuskultuuri alase teabe vahendaja ning koordineerida koostööpartnerite teabevahetust. Asjatundliku kommunikatsioonistrateegia tulemusena kasvab pärimuskultuuri väärtustamine. Teave valdkonnas toimuva kohta on süsteemselt kättesaadav. Selleks tuleb selgitada välja infovajadus, töötada välja infokogumise-, haldamise ja levitamise süsteem (kellelt ja kuidas kogume ning kuhu ja kellele ja kuidas vahendada, pärimuskultuuri infoportaal, koduleht, uudiskirjad, sotsiaalmeedia, meediaväljaanded); uuring, kuidas suhestuda olemasolevate andmebaasidega.

2. Inimesed teadvustavad paikkondliku ja kogukondliku pärimuskultuuri olulisust ning osalevad aktiivselt folkloorialases tegevuses üle Eesti.

Möödikud	Algseis 2015	Eesmärk 2020
EFNiga koostöös toimuvate sündmuste arv aastas	35	65
Pärimuskultuuri spetsialisti kutse saajate arv aastas	3	5
EFNi suunatud ja innustatud sündmustel osalejate arv aastas	2000	3000

2.1. Kogukondlike algatuste suunamine ja innustamine, pärimuskultuuril põhinevate eluviiside ja väärtuste hoidmine ning loomine.

Selleks hoogustab EFN oma võrgustiku ja eri koostööpartnerite abil sotsiaalset aktiivsust ja kodanikualgatusi põhimõttel - pärimuskultuuril on tarbeväärtus ja see on kättesaadav igaühele.

EFN tõstab teadlikkust pärimuslike sündmuste kaudu ning aitab kaasa mäluasutustesse kogutud teabe jõudmisele tagasi kogukonda.

Traditsiooniteadmiste pinnalt pakutakse võimalusi loovuseks ning isiklikuks toimetulekuks.

2.2. Valdkonna suursündmus(t)e ellukutsumine ja korraldamine.

EFN töötab välja suursündmuse formaadi ning korraldab laiemat avalikkust kaasava suursündmuse, millel on reaalne ja praktiline väärtus ning mis on pärimuskultuuri valdkonnas tegutsejate kohtumispunkt.

EFN leiab võimalusi rahvusvahelise koostöö tihendamiseks, mis tõhustaks kultuurivahetust ja levitaks eesti pärimuskultuuri maailmas.

EFN korraldab Rahvusvahelise pärimuspeo Baltica 2016 ning töötab 2017. aastal koostöös Läti ja Leedu partneritega välja Baltica edasise tulevikustrateegia.

2.3. Tunnustatud ja karismaatiliste eestkõnelejate-arvamusliidrite kaasamine

EFN annab välja pärimuskultuuri spetsialisti kutset, tõstes valdkonna ja tööandjate silmis kutse väärtust. Vabatahtlike võrgustiku pädevuse tõstmine eestkõnelejate tasandile. Lobitöö tegemine, et leida tuge ühiskonna arvamusliidritelt ja poliitikutelt.

EFN tunnustab igal aastal valdkonnas tegutsevaid inimesi omalt poolt ja ühtlasi esitab taotlusi teistele olemasolevatele kultuuripreemiatele.

3. Haridusel on oluline roll pärimuskultuurialaste teadmiste ja hoiakute edasiandmisel.

Eesti Folkloorinõukogu koolituskeskuse peamiseks eesmärgiks arengukava uuel perioodil on õppimisvõimaluste viimine huvirühmadele võimalikult lähedale, toetades ja innustades kohalikke eestvedajaid haridus- ja kultuurivaldkonnas pärimuskultuuri õppe korraldamisel. Folkloorinõukogu keskendub senisest enam koolituste vahendamisele ja nõustamisele.

Mõõdikud	Algseisund 2015	Eesmärk 2020
Vabahariduslike koolituste arv aastas (sh koostöös tehtud koolitused)	38	55
Koolitustel osalenud õpetajate arv (sh koostöös tehtud koolitused)	300	500
Koolitustel osalejate koguarv (sh koostöös tehtud koolitused)	895	1000

3.1. Pärimuskultuuri õpe formaalhariduses.

Uuendatud ja parendatud õppekavad toetavad pärimuskultuuri tervikpildi tundmist ja tajumist ning seostamist oma paikkonnaga. Pärimuskultuur on integreeritud erinevatesse ainekavadesse ning õpetajad on teadlikud pärimuskultuuri kandjad.

Selleks korraldab EFN koostöös Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga õpetajate täiendõpet, nõustab õppekavade koostamist ning korraldab õpetajate ja koolitajatele süvakoolitusi. Samuti pakub erinevaid õppematerjale- ja vahendeid pärimusõppe läbiviimiseks ning nõustab õpetajaid materjalide ja allikate leidmisel. Selleks tuleb välja töötada ja kasutusele võtta uudsed õppeviisid- ja vahendid lähtudes inimeste vajadusest ning pärimuskultuuri eripärast.

EFN tõhustab koostööd Haridusministeeriumiga, et formaalharidus aitaks kaasa rahvusliku identiteedi tugevdamisele.

3.2. Pärimuskultuuri õpe vabahariduses

Pärimuskultuur kui loomingu- ja eneseväljendus, vaimne eneseteostus ja abivahend enesega edukamaks toimetulekuks; ühiskonna kiiretest muutustest tulenevate traditsioonide vajaduspõhine taaskasutusele võtmine.

Üldiste ühiskondlike trendidega kokkupuutepunktide leidmine, nende pinnalt arutelude tekitamine ning uute koolitussisude- ja vormide loomine.

Selleks selgitab EFN välja koolitusvajadused, leiab sihtgrupid ning korraldab ja vahendab koolitusi koolitajatele, õpetajatele, eestvedajatele ja lapsevanematele ning peredele teadlikkuse kasvatamiseks, leides moodused pärimuskultuuri edasiandmise kindlustamiseks. EFN juures juba tegutsevad töörühmad viivad läbi koolitusprogramme nt noortelt noortele koolitused, vähemusrahvuste koolitused jne.

VIII. Tegevuskava

Eesti Folkloorinõukogu arengukava juurde kuuluv 2016. aasta tegevuskava on lisatud eraldi failina. Arengukava uuendatakse regulaarselt igal aastal, täpsustades vajadusel eesmärged, indikaatorite sihttasemeid ja meetmeid ning koostades uue detailse tegevuskava.